

ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРДЕНУ ТАМПЛІЄРІВ В ПАЛЕСТИНІ У XII СТ.

Анастасія Саєнко

MILITARY AND POLITICAL ACTIVITIES OF THE TEMPLAR ORDER IN PALESTINE IN THE 12th CENTURY

Anastasiia Saienko

The article explores the role of the Templar Order in the military-political processes in the Middle East during the 12th century, particularly in Palestine. After the Crusaders captured Jerusalem in 1099, the order, founded in 1119, became a key force in defending Christian states. The Templars played an active role in military operations, securing strategic fortifications and escorting pilgrims. One of the significant events was the siege of Ascalon in 1153, where the Templars demonstrated their prowess as an elite military unit, despite suffering significant losses.

The order also played a crucial role in the Second Crusade (1147–1149), participating not only in military actions but also in strategic planning. During the Third Crusade (1189–1192), the Templars supported King Richard I the Lionheart, contributing to the capture of Acre in 1191. They were also active in diplomatic negotiations with Muslim leaders, which led to a truce with Saladin.

In addition to their military role, the order had considerable political influence in Christian states, often serving as advisors to rulers and assisting in conflict resolution. Their ability to protect trade routes and ensure the safety of pilgrims made them a key player in stabilizing the situation in the Middle East.

Keywords: Templars, Second Crusade, Third Crusade, Medieval Chronicles, medieval studies, military monastic orders, Jerusalem.

Після завоювання Єрусалиму під час Першого хрестового походу (1096–1099 рр.), християнські держави на Близькому Сході зіткнулися із загрозою з боку мусульманських держав, питаннями утримання територіального контролю та обороною фортець. Орден тамплієрів, створений у 1119 році, став ключовою військовою силою, покликаною вирішити ці проблеми. Діяльність ордену мала значний вплив на політичну та військову ситуацію в регіоні, що вимагає ґрунтовного дослідження для розуміння їхнього внеску у захист християнських держав.

Дослідження історії ордену тамплієрів ґрунтується на численних середньовічних хроніках, таких як «Історія» Вільгельма Тірського (William of Tyre 1962), «Про подорож Людовіка VII на Схід» Одона Дейльського (Odo of Deuil 1948, р. 125), папські були, епістолярна спадщина хрестоносців, «Хроніка Третього хрестового походу» Аноніма (The Chronicle of the Third Crusade: The Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi, 1997), «Книга повчань» Усами ібн Мункиза (Munqidh 2008) та «Хроніка» Ібн аль-Асіра (Al-Athir 2006), які містять вельми цінні свідчення щодо участі храмовників у Другому й Третьому хрестових походах. Також важливими є роботи сучасних істориків, таких як Малкольм Барбер (Barber 1994), Ден Джонс (Джонс 2022), Пірс Пол Рід (Рід 2005) та інших. Однак, значна частина досліджень фокусується на загальних аспектах хрестових походів, що залишає недостатньо висвітленими окремі аспекти впливу ордену тамплієрів на військово-політичну діяльність християнських держав, чому й присвячена ця стаття.

Метою даної статті є аналіз військової й політичної діяльності ордену тамплієрів у Палестині у XII столітті, зосередившись на їхньому впливі на оборону християнських держав та участі у ключових військових кампаніях.

Після захоплення Єрусалима під час Першого хрестового походу (1096–1099 рр.) на відвоюваних хрестоносцями територіях утворилося чотири держави хрестоносців. На півночі – в Сирії – виникло князівство Антіохія, яке очолив норман із південної Італії Боемунд Тарент-

ський. На схід від Антіохії, по інший бік річки Євфрат, знаходилося графство Едеса, правителем якого став Балдуїн Фландрський. Південніше Антіохії утворилося графство Триполі, яке захопив Раймунд Сен-Жиль, граф Тулузький. Правителем Єрусалимського королівства став Готфрід Бульонський, який взяв на себе титул захисника Гробу Господнього.

Після утворення франкських держав хрестоносці зіткнулися з новими викликами: військовими загрозами з боку мусульманських держав, складністю утримання контролю над територіями та необхідністю захищати численні фортеці і міста. Орден бідних рицарів Христа і храму Соломона, заснований у 1119 році, був покликаний вирішити ці виклики.

Існує небагато відомостей про перші роки діяльності Гуго де Пейна та ордену тамплієрів. Їхні дії в цей період, ймовірно, були зосереджені на охороні паломницьких маршрутів, що підтверджує їхню роль не лише як військової, але й релігійної сили в регіоні. Задля цього вони побудували замок, каплицю та інші споруди для відпочинку прочан у фортеці Малдуам, що знаходилася на шляху між Єрусалимом та Єрихоном. Також вони контролювали укріплену вежу неподалік Єрихона (Рид, 2005, с. 62).

Однак із часом функції ордену значно розширилися. Участь хрестоносців у військових кампаніях, які мали за мету утвердження християнської присутності на Святій Землі, зробила їх однією з найвпливовіших структур християнського світу.

У 1144 р. емір Мосула та Алеппо Імад ад-Дін Зенгі захопив графство Едеса, що стало шоком для християнського світу. Дізнавшись про падіння Едеси, папа Євгеній III видав буллу «Quantum Praedecessores» із закликом до французького короля Людовіка VII очолити Другий хрестовий похід (1147–1149), «щоб гідність імені християнського зростала в ваш час і щоб доблесть ваша, прославлена в усьому світі, залишалася цілою і непохитною» (Summons of Pope Eugene III to the Crusade 1903).

Одним із агітаторів другого хрестового походу був ідейний натхненник та покровитель ордену тамплієрів – Бернард Клервоський. Папа Євгеній III доручив йому поширювати ідею хрестового походу по всій Європі. Бернард поставився до цієї місії дуже серйозно, багато подорожуючи Францією та Німеччиною, щоб заручитися підтримкою. На Соборі у Везле у Вербну неділю 1146 року Бернард виголосив проповідь. Джон Норвіч зазначає, що голос його лунав над лугом «немов небесний орган», і коли він говорив, натовп, який спочатку мовчав, почав вигукувати, вимагаючи собі хрести (Norwich 2011, р. 151).

У травні 1147 року двадцятитисячна німецька армія, котру очолював імператор Конрад III, виступила з Регенсбурга, прямуючи за маршрутом Першого хрестового походу. Французькі війська, на чолі з королем Людовіком VII та його дружиною Елеонорою Аквітанською, вирушили трохи пізніше з району Меца.

Під час Другого хрестового походу тамплієри не тільки продемонстрували свої військові здібності, але й суттєво підвищили свій статус як однієї з найефективніших військових сил у регіоні. Вони забезпечували захист хрестоносців під час їхньої подорожі через небезпечні території, зокрема в Анатолії, де мусульманські сили постійно загрожували армії Людовіка VII та Конрада III. У цих умовах тамплієри показали себе як надійні охоронці та стратеги, що організовували оборонні маневри в умовах постійних атак.

У критичний момент, коли армія Людовіка VII зазнавала важких втрат від турецької легкої кавалерії, саме тамплієри на чолі із Евраром де Барром організували перегруповання сил, що дозволило хрестоносцям уникнути повного розгрому та зберегти провіант (Джонс 2022, с. 116). Французький хроніст Одон Дейльський звернув увагу на авторитет тамплієрів: «Тому за спільною згодою було вирішено, що в цей небезпечний період всі повинні встановити братерство з тамплієрами, багаті і бідні, присягнувши, що вони не втечуть з поля бою і що вони будуть в усьому підкорятися офіцерам, призначеним їм тамплієрами...» (Odo of Deuil 1948, р. 125).

Одним з ключових моментів Другого Хрестового походу була облога Дамаску – перлини Сирії. У 1148 році Дамаском правив Нур ад-Дін, син Зенгі. Хроніст Ібн аль-Асір характеризував його так: «Його царство помітно розширилося, (...) а слава про його добре та справедливе правління розійшлася скрізь у світі» (Al-Athir 2006, р. 222).

24 червня 1148 року, на свято святого Іоанна Хрестителя, в Пальмарії зібралися ключові постаті Латинського Сходу – королі Конрад III, Людовік VII і Балдуїн III, а також представники орденів тамплієрів і госпітальєрів. Правителі обговорювали стратегію майбутньої військової кампанії, і зрештою ухвалили рішення почати похід на Дамаск. Попри сумніви окремих фракцій, більшість підтримала цей план, очікуючи на успіх наступу.

Першою перепоною для хрестоносців стали сади, які оточували Дамаск. Занадто вузькі для озброєної армії вони стали ідеальним місцем для засідок. Як зазначав Вільгельм Тірський,

хрестоносці перебували в постійному страху, адже небезпека чатувала на них з усіх боків, а місцевість робила оборону міста ще складнішою (William of Tyre 1962, p. 188). Зруйнувавши сади, хрестоносці підійшли до річки Барада під стінами Дамаску. Припустившись фатальної помилки й припинивши наступ із західного боку, християнські війська рушили до східної частини міста. Мусульмани скористались не вигідною позицією франків й змусили їх відступити. Таким чином, Другий хрестовий похід завершився поразкою. Наші люди повернулися без слави, – констатував Вільгельм Тірський (William of Tyre 1962, p. 190).

Серед франків існували підозри щодо зради. Вважається, що хрестоносці могли вести таємні переговори з Муїном ад-Діном Унуром, потенційно сподіваючись укласти мир в обмін на хабар (Мельвиль 2003, с. 27).

Однак ці звинувачення залишаються непідтвердженими. Орден тамплієрів виконував свої обов'язки з максимальною відданістю, охороняючи прочан, супроводжуючи армії хрестоносців і беручи участь у боях на рівні з іншими військовими силами. Вони ризикували не лише своїм життям, але й фінансовими ресурсами, підтримуючи християнські війська, які потерпали через недосконале командування. Обвинувачення на їхню адресу можна розглядати як прояв глибокої невдячності і водночас вони свідчать про важливу роль, яку тамплієри відігравали в захисті Святої землі. Протягом кількох десятиліть їх асоціювали з захистом християнського королівства, створеного після Першого хрестового походу. Арабський історик Усама ібн Мункиз, очевидець подій, вважав тамплієрів своїми друзями та прихильно ставився до них (Munqidh 2008, p. 147).

У другій половині XII століття тамплієри мали значний вплив у всіх трьох державах хрестоносців на Святій Землі, хоча їх кількість залишалася обмеженою – близько тисячі лицарів. Тамплієри створили та утримували мережу стратегічно важливих фортець та веж на території Палестини, такі як Арнольд, Ла Фев, Тортоса та інші. Всього вони мали 18 великих фортець, у яких були розквартировані гарнізони (Бордонов 2004, с. 186). Ці укріплення слугували не лише оборонними пунктами, але й символами присутності християнських сил у регіоні. Крім того, тамплієри продовжували виконувати основну функцію – забезпечували контроль за шляхами, якими проходили прочани, що робило їх важливими гравцями в контексті підтримки безпеки та стабільності.

Фортифікаційні споруди також служили базою для елітних військових підрозділів, до складу яких входили кілька сотень лицарів. Їм допомагали численні сержанти, обслуговуючий персонал та найманці. Всі ці люди належали до великої мережі європейських командорств тамплієрів, яка постійно зростала.

Весною 1153 року розпочалась шестимісячна облога Аскалону – важливого порту на півдні Палестини, який був під контролем Фатимідів. Облога стала важливою частиною боротьби хрестоносців за контроль над півднем. У цій битві помітну роль відігравали тамплієри, які брали активну участь в атаках на місто. Однак під час одного з штурмів група із 40 тамплієрів разом із магістром ордену потрапила в пастку, коли вони проникли у пролом у міських стінах. Аскалонці оточили тамплієрів, і всі вони загинули, що стало значним ударом для сил хрестоносців. Вільгельм Тірський вважав, що тамплієри загинули через небажання ділитись захопленими скарбами Аскалону: «великий магістр ордену Храму, Бернар де Тремеле, зі своїми тамплієрами набагато випередив інших і опинився біля цього пролому, щоб ніхто, крім його братів, туди не увійшов. А вчинив він так, щоб захопити побільше здобичі в місті» (William of Tyre 1962, p. 171). Критика Тірського ймовірно була пов'язана зі зростаючим політичним та військовим впливом храмовників. Як архієпископ Тіру, Вільгельм бачив, як тамплієри, здобували все більше привілеїв від папства, що фактично виводило їх з-під юрисдикції світської церкви, членом якої він був. Вважаючи, що орден відхилявся від своєї основної цілі служінню Богу, зосереджуючись на накопиченні багатства.

Попри цю втрату, облога закінчилася успіхом для християнських військ. Завдяки тривалим штурмам і облоговим знаряддям хрестоносцям вдалося зламати оборону міста, і Аскалон був захоплений. Це зміцнило позиції хрестоносців у регіоні та забезпечило контроль над важливим торговельним маршрутом уздовж узбережжя.

Заклики до Третього хрестового походу розпочались у 1180 році, коли делегація тамплієрів вирушила до папи Олександра III. Вороже налаштований до рицарських орденів Олександр III на Третьому Латеранському Соборі у 1179 році закликав хрестоносців до дотримання канонів Церкви (Tanner 1990, p. 216). Попри це, Папа Римський погодився підтримати Третій Хрестовий похід у той час, коли в Утремері назріла криза влади. Після смерті короля Єрусалиму Балдуїна IV, який довго хворів на проказу і правив через регентів, його наступником став семи-

річний племінник, коронований як Балдуїн V. Тамплієри, відомі своїм дипломатичним хистом, намагались врегулювати кризу, запросивши європейських монархів посісти трон в Єрусалимі. Місія провалилась: магістр ордену Арно де Торрої загинув в дорозі, а європейські монархи відмовились від корони (Демурже 2008, с. 202–204). Після смерті Балдуїн V боротьба за владу загострилася між партією Лузіньянів, очолюваною Гвідо Лузіньяном, і фракцією баронів на чолі з Раймундом, що призвело до державного перевороту, в якому не останню роль зіграв новообраний магістр тамплієрів Жерар де Рідфон. У результаті Гвідо та його дружина Сибілла захопили владу в 1186 році.

Орден тамплієрів відіграв значну роль у битві під Рогами Хаттіна 1187 року. Тамплієри разом з госпітальєрами склали основну частину важкої кавалерії християнської армії Єрусалимського королівства. Під командуванням Гвідо Лузіньяна, християнські сили виступили проти армії султана Салах ад-Діна.

Під час битви християнська армія була оточена і виснажена через спеку та нестачу води. Тамплієри боролися відважно, але були розбиті переважаючими силами мусульман. У листах Салах ад-Дін згадував з якою люттю мусульмани атакували хрестоносців: «Копита коней здіймали для них хмари пилу, на них сипалися зливи стріл, що висікали іскри, зливаючись воедино з громом сусідніх коней, і блискавками відполірованих мечів поруч» (Мельвиль 2003, с. 211). Багато тамплієрів загинули або були взяті в полон. Великий магістр ордену тамплієрів, Жерар де Рідфор, був одним із небагатьох, хто вижив.

Поразка християнських військ під Хаттіном (1187 р.) ознаменувала початок занепаду християнських держав на Близькому Сході. Проте орден тамплієрів продовжував виконувати важливу функцію захисту християнських фортець та організації спротиву мусульманським арміям під проводом Салах ад-Діна. Салах ад-Дін, який за описами очевидців був «одним з великих героїв: могутнім духом, сильним мужністю і твердістю характеру, який ні перед чим не знає страху», після Хаттінської битви завоював усе королівство (The Chronicle of the Third Crusade: The Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi 1997, р. 23). Захоплення Єрусалиму стало для Салах ад-Діна символом його перемоги у священній війні проти невірних, а для тамплієрів обернулось катастрофою – більшість елітних загонів були або вбиті, або взяті у полон, що значно ослабило їхню військову міць та здатність захищати християнські землі у Святій Землі (Демурже 2008, с. 79). Попри це, тамплієри мали можливість звернутися по допомогу до своїх західних домів і відновити втрати. Відповідно до статуту ордену, від братів очікували мобільності та готовності до постійного переміщення між різними регіонами, залежно від військових потреб (Courzon 1886, р. 339).

Християнський Захід розпочав мобілізацію сил для Третього хрестового походу (1189–1192). Річард I Левове Серце, Філіп II Август та Фрідріх I Барбаросса, вирушили на Схід окремими експедиціями із метою повернути Єрусалим та інші втрачені території.

Тамплієри брали активну участь в облозі міста Акра, яка тривала два роки (1189–1191 рр.), керуючи бойовими машинами, надаючи свої ресурси й діючи як стратегічні радники Річарда (Barber 1994, р. 56). Їхні рішення базувалися на усвідомленні важливості утримання стратегічно значущих прибережних міст, таких як Акра, на відміну від ізольованого і важкодоступного Єрусалима. Перемовини відбувались у шатрі тамплієрів за участю Річарда Левове Серце та Філіпа II Августа (Мельвиль 2003, с. 66).

У битві під Арсуфом (7 вересня 1191 р.) тамплієрам теж відводилась ключова роль – очолити авангард, щоб утримувати дисципліну у війську Річарда під нападами армії Салах ад-Діна. Завдяки цьому християнській війська здобули блискучу перемогу й вирушили далі до Яффи.

Тамплієри також брали активну участь у мирних переговорах з Саладіном, що призвели до укладення перемир'я у 1192 році, яке забезпечило доступ християнських паломників до святих місць. Після смерті Саладіна в 1193 році, військові ордени, такі як тамплієри і госпітальєри, зміцнили свої позиції, оскільки їхні суперники серед мусульман втратили внутрішню єдність (Stiles 1999, р. 36). Таким чином, тамплієри не лише посприяли відновленню християнських територій, але й виступили впливовими акторами у політичній стабілізації регіону після завершення Третього хрестового походу.

Отже, у XII столітті орден тамплієрів відіграв ключову роль у захисті християнських держав на Близькому Сході, зокрема в Палестині. Він забезпечував не лише військовий, але й політичний вплив на розвиток подій у регіоні, захищаючи стратегічні укріплення та беручи участь у найважливіших хрестових походах. Орден продемонстрував високу дисципліну та ефективність в обороні християнських володінь, навіть в умовах постійних загроз з боку мусульманських армій.

Протягом Другого та Третього хрестових походів тамплієри підтвердили свою репутацію елітної військової сили, відзначившись у таких подіях, як облога Аскалону та захоплення Акри. Їхня участь у дипломатичних переговорах, що призвели до укладення перемир'я з Саладіном у 1192 році, засвідчила їхню значну політичну роль. Попри значні втрати, орден зберіг свою впливовість і продовжував сприяти стабілізації християнських держав у регіоні, одночасно виконуючи завдання охорони паломників і торгових шляхів.

Таким чином, тамплієри стали не лише військовим, але й політичним оплотом християнської присутності на Близькому Сході, що суттєво вплинуло на хід подальших історичних подій у цьому регіоні.

Список джерел та літератури

- БОРДОНОВ, Ж., 2004, Повседневная жизнь тамплиеров в XIII веке. Санкт-Петербург: Евразия.
- ДЕМУРЖЕ, А., 2008, Жизнь и смерть ордена тамплиеров. Пер. з фр. А. Н. Саниной. Санкт-Петербург: Евразия.
- ДЖОНС, Д., 2022, Тамплієри. Народження та загибель ордену. Київ: Vivat.
- МЕЛЬВИЛЬ, М., 2003, История ордена тамплиеров. Санкт-Петербург: Евразия.
- РИД, П. П., 2005, Тамплиеры. Пер. з англ. В. М. Абашкина. Москва: АСТ: Ермак.
- AL-ATHIR, I., 2006, The Chronicle of Ibn al-Athir for the Crusading Period from al-Kamil fil-ta'rikh. Part 2. The Years 541–589/1146–1193: The Age of Nur al-Din and Saladin. Translated by D. S. Richards. Aldershot: Ashgate.
- BARBER, M., 1994, The New Knighthood: A History of the Order of the Temple. Cambridge: Cambridge University Press.
- COURZON, H., 1886, La Règle du Temple. Paris: Librairie Renouard.
- EDBURY, P., 2020, The Old French Translation of William of Tyre and Templars. Medievalista. [Online]. Available from: <http://journals.openedition.org/medievalista/2786>.
- MELVILLE, C. P., LYONS, M. C., 1992, Saladin's Hattin Letter. In: KEDAR, B. Z. (ed.). The Horns of Hattin. London: Variorum, 208–212.
- MUNQIDH, U. I., 2008, The Book of Contemplation: Islam and the Crusades. Translated by P. M. Cobb. London: Penguin Classics.
- NORWICH, J. J., 2011, Absolute Monarchs: A History of the Papacy*. New York: Random House Publishing Group.
- ODO OF DEUIL, 1948, De profectone Ludovici VII in orientem: The Journey of Louis VII to the East. Ed. by V. G. Berry. New York: W. Norton & Company, Inc.
- STILES, P. R., 1999, Between Two Faiths: The Arabization Of The Knights Templar During The Crusades 1119–1314. University of Rhode Island.
- Summons of Pope Eugene III to the Crusade, 1903, In: Henderson, E. F., ed. Select historical documents of the Middle Ages. London: G. Bell, 115–121.
- TANNER, N. P., 1990, Decrees of the Ecumenical Councils, Volume One: Nicaea I to Lateran V. Sheed & Ward and Georgetown University Press.
- The Chronicle of the Third Crusade: The Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi, 1997. Translated by H. J. Nicholson Aldershot: Ashgate.
- WILLIAM OF TYRE, 1962, Historia rerum in partibus transmarinis gestarum. Translated by J. Brundage. Milwaukee, WI: Marquette University Press.

References

- BARBER, M., 1994, The New Knighthood: A History of the Order of the Temple. Cambridge: Cambridge University Press. [In English].
- BORDONOV, Zh., 2004, Povsednevnaia zhizn tamplierov v XIII veke [Everyday Life of the Templars in the 13th Century]. Saint Petersburg: Eurasia. [In Russian].

- COURZON, H., 1886, La Règle du Temple. Paris: Librairie Renouard. [In French].
- DEMURZHE, A., 2008, Zhizn i smert ordena tamplierov [Life and Death of the Templar Order]. Translated from French by A. N. Sanina. Saint Petersburg: Eurasia. [In Russian].
- EDBURY, P., 2020, The Old French Translation of William of Tyre and Templars. Medievalista. [Online]. Available from: <http://journals.openedition.org/medievalista/2786>. [In English].
- IBN AL-ATHIR, 2006, The Chronicle of Ibn al-Athir for the Crusading Period from al-Kamil fil-ta'rikh. Part 2. The Years 541–589/1146–1193: The Age of Nur al-Din and Saladin. Translated by D. S. Richards. Aldershot: Ashgate. [In English].
- JONES, D., 2022, Tampliry. Narodzhennia ta zahybel ordenu [Templars. The Rise and Fall of the Order]. Kyiv: Vivat. [In Ukrainian].
- MELVILLE, C. P., LYONS, M. C., 1992, Saladin's Hattin Letter. In: KEDAR, B. Z. (ed.). The Horns of Hattin. London: Variorum. 208–212. [In English].
- MELVILLE, M., 2003, Istoriia ordena tamplierov [History of the Order of the Templars]. Saint Petersburg: Eurasia. [In Russian].
- MUNQIDH, U. I., 2008, The Book of Contemplation: Islam and the Crusades. Translated by P. M. Cobb. London: Penguin Classics. [In English].
- NORWICH, J. J., 2011, Absolute Monarchs: A History of the Papacy*. New York: Random House Publishing Group. [In English].
- ODO OF DEUIL, 1948, De profectone Ludovici VII in orientem: The Journey of Louis VII to the East. Ed. by V. G. Berry. New York: W. Norton & Company, Inc. [In English].
- RID, P. P., 2005, Tampliry [Templars]. Translated from English by V. M. Abashkin. Moscow: AST: Yermak. [In Russian].
- STILES, P. R., 1999, Between Two Faiths: The Arabization Of The Knights Templar During The Crusades 1119–1314. University of Rhode Island. [In English].
- Summons of Pope Eugene III to the Crusade, 1903, In: Henderson, E. F., ed. Select historical documents of the Middle Ages. London: G. Bell, 115–121. [In English].
- TANNER, N. P., 1990, Decrees of the Ecumenical Councils, Volume One: Nicaea I to Lateran V. Sheed & Ward and Georgetown University Press. [In English].
- The Chronicle of the Third Crusade: The Itinerarium Peregrinorum et Gesta Regis Ricardi, 1997. Translated by H. J. Nicholson Aldershot: Ashgate. [In English].
- WILLIAM OF TYRE, 1962, Historia rerum in partibus transmarinis gestarum. Translated by J. Brundage. Milwaukee, WI: Marquette University Press. [In English].

Військово-політична діяльність ордену тамплієрів в Палестині у XII ст.

У статті досліджується роль ордену тамплієрів у військово-політичних процесах на Близькому Сході в XII столітті, зокрема в Палестині. Після здобуття Єрусалима хрестоносцями в 1099 році орден, створений у 1119 році, став ключовою силою в захисті християнських держав. Тамплієри брали активну участь у військових операціях, забезпечуючи оборону стратегічних укріплень та супровід паломників. Однією з важливих подій стала облога Аскалону в 1153 році, де тамплієри проявили себе як елітна бойова одиниця, хоча зазнали значних втрат.

Орден також відіграв важливу роль у Другому хрестовому поході (1147–1149), де, окрім військових дій, брав участь у стратегічному плануванні кампаній. Під час Третього хрестового походу (1189–1192) тамплієри підтримували короля Річарда I Левове Серце, сприяючи захопленню Акри у 1191 році. Вони також активно брали участь у дипломатичних переговорах з мусульманськими лідерами, що дозволило забезпечити перемир'я з Саладіном.

Окрім військової діяльності, орден мав значний політичний вплив у християнських державах, часто виступаючи радниками правителів і допомагаючи у врегулюванні конфліктів. Їхня здатність захищати торгові шляхи та підтримувати безпеку паломників зробила їх важливим гравцем у стабілізації ситуації на Близькому Сході.

Ключові слова: Тамплієри, Другий хрестовий похід, Третій хрестовий похід, середньовічні хроніки, медієвістика, військово-чернечі ордени, Єрусалим.

Anastasiia Saienko, PhD student at the Department of Ancient and Medieval History, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Анастасія Саєнко, аспірантка кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-3690-4505>

Received: 27.11.2024

Advance Access Published: March, 2025